

Spelenderwijs vergroenen

Toekomstige bewoners richten met spel gezamenlijke hofje in

Begin 2016 verzamelt een groep toekomstige bewoners van nieuwbouw-seniorenwoningen in het Eindhovense Woensel zich om tafels met daarop spelborden. De opdracht? Gezamenlijk tot een nieuwe, maar vooral biodiverse binnentuin komen.

Auteur: Kelly Kuenen

In 2016 werd aan de Gerretsonlaan in Eindhoven een nieuwbouwproject opgeleverd dat op een wat onconventionele manier tot stand kwam. Hier kreeg Stam + De Koning van het Eindhovens Woonbedrijf opdracht 36 nieuwe huurwoningen te realiseren.

Tot zover nog niks bijzonders. De realisatie van het project moest echter plaatsvinden binnen *The Natural Step*, een aanpak met een duurzaam oogmerk. Voor Woonbedrijf hield dit kort gezegd in dat er op een zo milieuvriendelijk mogelijke manier gebouwd zou worden. 'Bij het nieuwbouwproject Gerretsonhof in de wijk Woensel-Noord hebben wij materialen en grondstoffen hergebruikt en duur-

zame materialen gebruikt voor de nieuwbouw', vertelt Wendy Hesse, senior klantbeheerder bij Woonbedrijf. 'Het Gerretsonhof bestaat uit drie hofjes met elk twaalf woningen en een gedeelde tuin per hofje. Voor het ontwerp van de woningen werkte Woonbedrijf samen met een klankbordgroep van 55-plussers uit de buurt. Op hun advies is bijvoorbeeld de keuken naar de voorkant geplaatst en zijn er gezamenlijke tuinen gekomen waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten.'

Stam + De Koning gaf op zijn beurt aannemer Ploegmakers uit Veghel opdracht het groen op de locatie aan te pakken volgens het *Natural Step*-concept. 'Wij kregen het verzoek om bomen en

planten zo veel mogelijk te hergebruiken in het nieuwe plan', vertelt projectleider John van de Wiel. 'In eerste instantie werden we ingeschakeld om bomen en ander groen te planten. Vervolgens kwam ook de inrichting van de gezamenlijke binnentuintjes ter sprake. Het idee was deze zo veel mogelijk in te richten samen met de bewoners. Daarbij lagen er, op enkele randvoorwaarden na, geen harde eisen.'

Tevredenheid door participatie

Om nader invulling te geven aan de vraag hoe groen bij nieuwbouw biodiverser kan, vroeg Woonbedrijf medewerking van Studio 1:1 (spreek

4 min. leestijd

uit: één op één), een onderzoeks- en ontwerp bureau uit Rotterdam dat zich onder meer bezighoudt met ecologische vraagstukken en al vaker bij projecten van Woonbedrijf betrokken was. Lucas Zoutendijk van Studio 1:1 vertelt: 'Men wil al snel een netjes, strak en goed onderhouden stukje groen. Maar groen dat goed is voor de biodiversiteit is vaak wat wilder en diverser. Je kunt de hovenier of aannemer zo'n stukje groen laten aanleggen op basis van een tekening, maar dan bestaat de kans dat mensen al snel vinden "dat de grasmaaier wel wat vaker mag komen"'

Met het idee dat bewustzijn en gebruikerstevredenheid stijgen wanneer bewoners actief betrokken worden bij het proces, ontwikkelde Studio 1:1 in samenspraak met de partijen het zogenaamde Groener Gras-spel, een spel waarmee de bewoners gezamenlijk tot de inrichting van de binnentuinen moesten komen. Van de Wiel: 'De hofjes moesten, zoals gezegd, aan enkele randvoorwaarden voldoen. Zo moesten ze omheind worden door een haag en moest er sprake zijn van uniformiteit. De rest leende zich voor een wat ruimere invulling. Zo wilden we rekening houden met de biodiversiteit en de waterinfiltratie moest zo veel mogelijk op het terrein plaatsvinden.'

Budgetbeheer

Toen het spel ontwikkeld werd, was het budget al vastgesteld. Om te garanderen dat elke speluitkomst ook financieel realiseerbaar was, werd het budget door Studio 1:1 omgerekend naar een puntensysteem, vertelt Zoutendijk. Concreet vertaalde zich dit naar fiches die in enkele spelrondes werden ingezet op het bord. Van de Wiel legt uit: 'Er is een begroting gemaakt van de gemiddelde kosten van een tuintje en dit is vervolgens vertaald naar een puntensysteem. Elke groep kon 100 punten aan spelelementen op het spelbord neerzetten. Om te voorkomen dat de inrichting te duur werd of voorzien werd van veel "dood" materiaal (niet-groene inrichting, red.), kreeg elk element een andere weging.'

Spelelementen waren bijvoorbeeld bodembedekking (gras en bestrating), bankjes, beplanting (heesters en vaste planten) en losse elementen (bankjes, schommels of een fitnessstoel). Werd er een relatief duur element gekozen, zoals een bankje of fitnessapparaat, dan moest op andere dingen worden ingeleverd om aan het budget te voldoen. 'Zo werd bij ieder element een afweging gemaakt en ontstond een soort "democratisch" ontwerp', vertelt Zoutendijk. 'Het spel vormde zo een middel

ACTUEEL

om te komen tot de inrichting van de openbare ruimte, maar was ook sociaal waardevol; mensen leerden elkaar er ook door kennen.'

Bewustzijn

Om daadwerkelijk te komen tot een biodivers geheel, werd gewerkt aan een stukje bewustzijn. In een eerste algemene sessie kregen de deelnemers van Studio 1:1 een introductie over biodiversiteit en het belang hiervan. 'Dit wordt al snel complex, dus hebben we het zo aansprekend mogelijk gebracht, door te vertellen over het algemene belang van biodiversiteit en vervolgens in te zoomen op Noord-Brabant en Eindhoven. Daarnaast werd erop gewezen dat een klein hofje niet het verschil maakt, maar meerdere kleine veranderingen wel bijdragen aan het grote geheel. Het resultaat was drie ontwerpen, waarbij de bewoners met de meeste "biodiversiteitspunten" wonnen.' De ontwerpen werden na de spelrondes nogmaals technisch uitgewerkt, doorberekend en eind 2016 gerealiseerd; volgens Zoutendijk tot tevredenheid van de bewoners. Het hergebruik van groen pakte bij de bomen goed uit, vertelt Van de Wiel, maar bleek bij de vaste planten een grotere uitdaging, omdat dit kostentechnisch relatief hoog uitviel. Naast de gezamenlijke hofjes is elke seniorenwoning voorzien van een eigen tuintje. En hoewel het spel hier niet direct betrekking op had, werkt de mentaliteit wel door, merkt Zoutendijk op. 'Bewoners kozen opvallend vaak voor een haag in plaats van een schutting. Wat waarschijnlijk ook hielp, was dat de woningbouwvereniging aanbood het snoeien hiervan te verrekenen met de servicekosten.'

Het spel werd later ook toegepast op zes gevels van woningen, die werden voorzien van een frame met klimplanten. Over het verloop vertelt Van de Wiel: 'In dit geval was het een uniforme doelgroep, waardoor de bewoners vrij snel op één lijn zaten. De nieuwe bewoners wilden vooral genieten en niet al te veel tijd besteden aan onderhoud. Zo'n gelijkgestemde groep maakt het natuurlijk gemakkelijker om tot een gezamenlijke inrichting te komen.'

Hesse laat weten erg tevreden te zijn met het eindresultaat van het spel en het 'groene kunstwerk' op de gevels. 'Wellicht gaan we vaker gebruikmaken van het biodiversiteitsspel bij toekomstige projecten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6630

John van de Wiel

Lucas Zoutendijk